

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ โดยใช้แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์
ร่วมกับผังกราฟิก ในรายวิชาหน้าที่พลเมือง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

Development of the Activity of Analytical Thinking Based on Constructivist

Theory with Graphic Organizer in Cityzenship Subject

for Secondary 1 Students

สุวรรณา โฉมจ้อย¹ อุษา ปราบหงษ์²

Suwanna Chomjui¹, Usa Prabhong²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อ 1) หาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ โดยใช้แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับผังกราฟิก ในรายวิชาหน้าที่พลเมือง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ โดยใช้แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับผังกราฟิก 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในรายวิชาหน้าที่พลเมืองระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ โดยใช้แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับผังกราฟิก และ 4) ศึกษาระดับเจตคติของนักเรียนที่มีต่อรายวิชาหน้าที่พลเมือง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนบ้านเชิงชุม จำนวน 13 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม (โรงเรียนที่ใช้ในการสุ่ม คือ โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านเชิงชุม และโรงเรียนบ้านโนนทรายคำ ที่มีบริบทในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่คล้ายคลึงกัน เพราะเป็นโรงเรียนขยายโอกาสเหมือนกัน) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดวิเคราะห์ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 4) แบบวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อรายวิชาหน้าที่พลเมือง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) ค่าร้อยละ 2) ค่าเฉลี่ย 3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4) การทดสอบค่าที (t-test แบบ Dependent Samples)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ โดยใช้แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับผังกราฟิกในรายวิชาหน้าที่พลเมือง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ 84.04/85.38 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80
2. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ โดยใช้แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับผังกราฟิก ในรายวิชาหน้าที่พลเมือง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

²อาจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นคิดวิเคราะห์ โดยใช้แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับผังกราฟิก ในรายวิชาหน้าที่พลเมือง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

4. เจตคติของนักเรียนต่อวิชาหน้าที่พลเมือง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37

คำสำคัญ กิจกรรมการเรียนรู้ แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ การคิดวิเคราะห์ ผังกราฟิก

ABSTRACT

This study was conducted with these purposes: 1) to find the Efficiency of the activity of analytical thinking based on constructivist theory with graphic organizer in citizenship subject for secondary 1 students on the standard criteria of 80/80, 2) to compare the students' analytical thinking abilities obtained before and after they had learnt through the learning activity of analytical thinking based on constructivist theory with graphic organizer, 3) to compare the students' learning achievements gained before and after they had learn through the learning activity of analytical thinking based on constructivist theory with graphic organizer, and 4) to investigate the students' attitude toward citizenship subject. The samples consisted of 13 secondary 1 students of Ban Chearngchum School in the second semester of academic year 2016 by Cluster Random Sampling (The schools used for sampling were school network centered in the Educational Service Area 6, Sakon Nakhon Primary Education Area 2. There are two schools in Bannonchaicham school and Ban Chuengchoom school that similar learning in the same opportunity school). The instruments use included: 1) lesson plans constructed by using the activity of analytical thinking based on constructivist theory with graphic organize, 2) the test of analytical thinking abilities, 3) the test to examine the students' learning achievements, 4) the attitude test toward citizenship subject. The statistics used were percentage, mean, standard deviation, and t-test (Dependent Samples).

The study reveal conducted with the following results:

1. The efficiency of the learning activity of analytical thinking based on constructivist theory with graphic organizer in citizenship subject for secondary 1 students on the standard criteria was 84.04/85.38 which was higher than the set criteria of 80/80.

2. After they had had learn through the learning analytical of thinking based on constructivist theory with graphic organizer in citizenship subject for secondary 1 students, their analytical thinking abilities were statistically higher than those of before at .01 level of significance.

3. After they had learn through the learning activity of analytical thinking based on constructivist theory with graphic organizer in citizenship subject for secondary 1 students, their learning achievements were statistically higher than those of before at .01 level of significance.

4. On the average, the student' attitude toward citizenship subject as a whole was at the high level and had an average score of 4.37.

Keywords : Lerning Activities, Constructivist Theory, Analytical Thinking, Graphic Organizer

ภูมิหลัง

การศึกษาของไทยนั้นได้กำหนดให้มีการพัฒนาคน ให้มีความสามารถในการคิด ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พุทธศักราช 2555-2559 ได้กำหนด ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนไทยทุกคนเพื่อเสริมสร้างทุนทาง ปัญญาอย่างยั่งยืน คือการมุ่งพัฒนาคนไทยให้มีประสิทธิภาพ ในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ไม่เรียนรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม รู้จักสิทธิ หน้าที่ของตนเองและผู้อื่น ควบคู่กับการเสริมสร้างและ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญา ขณะเดียวกันต้อง เสริมสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพ ของคนในสถาบัน ระบบและโครงสร้างของสังคมให้เข้มแข็ง สามารถเป็นภูมิคุ้มกันการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่จะเกิดใน อนาคต ด้วยการเรียนรู้ในศาสตร์วิทยาการที่สามารถ ประกอบอาชีพได้อย่างหลากหลาย ควบคู่กับการเรียนรู้ สู่วัฒนธรรมแห่งการเกื้อกูล ด้วยการเสริมสร้างทักษะให้มี จิตสาธารณะ 5 ด้าน ทั้งการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต คิดเป็น ทำเป็น การคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ ความรู้ ทางสังคม และต่อยอดสู่นวัตกรรมความรู้ การฝึกฝน จนเกิดความคิดสร้างสรรค์ การเปิดใจกว้างเพื่อพร้อมรับ ทุกความเห็นและการปลูกฝังคุณธรรมภายในจิตใจ (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบราชการและสังคม แห่งชาติ, 2554, หน้า 35)

การพัฒนาคนให้มีความสามารถในการคิด เป็น คุณลักษณะหนึ่งที่สำคัญ ที่จะต้องปลูกฝังและพัฒนา ให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนทุกคนเพราะคนที่มีความสามารถ ในการคิดสูง รู้จักคิด คิดเป็น จะสามารถเผชิญสถานการณ์ ต่างๆ ที่เป็นปัญหาได้สามารถตัดสินใจและเลือกวิธีการ แก้ปัญหานั้นได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ ความสามารถในการคิดยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ ด้วยตนเอง และเป็นทักษะ ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนั้น การพัฒนาคนให้มีความสามารถในการคิด จึงเป็นองค์ประกอบ ที่สำคัญยิ่งของการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง (ชาติ แจ่มนุช, 2545, หน้า 59-62)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมาย สมรรถนะ สำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ให้เป็น

มนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่น ในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุขมีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษา ตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐาน ความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็ม ตามศักยภาพ อีกทั้งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และ การคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือ สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้ อย่างเหมาะสมและความสามารถในการแก้ปัญหาและ อุปสรรคต่างๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐาน ของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจ ความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาและมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น ต่อตนเอง สังคมและ สิ่งแวดล้อม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 3)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาคุณลักษณะ ต่างๆ ของผู้เรียน เพื่อเป็นพลเมืองดีมีเหตุผลด้วยกุศลจิต คิดสร้างสรรค์ มั่นในคุณธรรมนำความรู้มาเพื่อการดำเนิน ชีวิตที่มีความสุข โดยใช้เทคนิควิทยาการ จากวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มาปรับใช้ในการ ดำรงชีวิตให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและสังคม อย่างมีความสุข อีกทั้งกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่จัดเนื้อหา สาระให้เรียนตลอด 12 ปีการศึกษา ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา จนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นสหวิทยาการ โดยนำวิทยาการจากแขนงวิชาต่างๆ ในสาขาสังคมศาสตร์ มาหลอมเข้าด้วยกัน ได้แก่ ศาสนาและวัฒนธรรม หน้าที่ พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์จึงเป็น

กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มุ่งส่งเสริมศักยภาพการเป็นพลเมืองดี โดยให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกภูมิใจในด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ ด้านเจตคติ ค่านิยม ด้านการจัดการและการปฏิบัติ รู้จักการนำทักษะ กระบวนการต่างๆ ใช้ประกอบการตัดสินใจได้อย่างรอบคอบในการดำเนินชีวิตและการมีส่วนร่วมในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาในฐานะพลเมืองดี ตลอดจนการนำความรู้ ทางจริยธรรม หลักธรรมทางศาสนา พัฒนาการตนเองและสังคม ทำให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 1-5) จากความสำคัญดังกล่าวจึงนำทักษะการคิดสู่การพัฒนาผู้เรียน ให้สอดคล้องตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยใช้กรอบด้านกระบวนการที่ใช้ในการคิด ซึ่งได้แก่ ความสามารถในการคิดขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ทักษะการคิดที่ใช้ในการสื่อสาร ทักษะการคิดที่เป็นแกน และความสามารถในทักษะการคิดขั้นสูง ประกอบด้วย ทักษะการคิดซับซ้อน ทักษะพัฒนาลักษณะการคิด ทักษะกระบวนการคิด

การคิดวิเคราะห์ เป็นความสามารถในการจำแนกแยกแยะข้อมูลหรือการสรุปข้อเท็จจริงที่นำไปสู่ความสัมพันธ์ หลักการและการให้เหตุผลของเรื่องราว เหตุการณ์ หรือสถานการณ์นั้นๆ การสอนคิดมีความสำคัญมากในการจัดการศึกษาในปัจจุบันของไทย และของประเทศต่างๆ ทั่วโลก เพราะการคิด หรือกระบวนการคิดที่ดีของผู้เรียน จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำทักษะดังกล่าวนั้นมาใช้ในการค้นหาข้อมูลหรือคำตอบที่ต้องการ ที่มีความถูกต้อง ให้กับคำถาม หรือการจัดการกับปัญหาในสถานะ สถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม โดยการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ จะต้องฝึกฝนให้ผู้เรียนมีทักษะในการอภิปรายโต้แย้งได้อย่างถูกต้อง ฝึกกระบวนการคิด ฝึกการใช้เหตุผล และ ทบทวนการใช้เหตุผล เพื่อช่วยตัดสินใจว่าควรเชื่อหรือไม่เชื่อ มีการฝึกให้นักเรียนรู้จักการเรียนรู้วิธีคิดวิเคราะห์ กล่าวคือ การคิดที่รู้จักแยกแยะ วิเคราะห์ ประเมินและสรุปข้อมูล เพื่อให้สามารถเลือกและใช้ข้อมูลต่างๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2551, หน้า 50-53)

ทั้งนี้ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านเชิงชุม ยังไม่พบในตัวผู้เรียน เนื่องจากผลการประเมินมาตรฐานสถานศึกษา คะแนนการสอบระดับประเทศ ไม่ว่าจะเป็น NT, O-NET หรือการสอบระดับท้องถิ่น (LAS) (โรงเรียนบ้านเชิงชุม, 2558) พบว่า มาตรฐานส่วนใหญ่ของโรงเรียนบ้านเชิงชุมควรได้รับการปรับปรุง คือ มาตรฐานที่เกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ การคิดแบบมีวิจารณญาณ และการคิดสร้างสรรค์ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นจะต้องให้ความสนใจในการฝึกฝนให้ผู้เรียนรู้จักการคิดวิเคราะห์ มีทักษะกระบวนการคิดสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน การปลูกฝังให้ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการคิดวิเคราะห์ เพื่อให้ผู้เรียนนำทักษะเหล่านั้นไปใช้ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความคิดวิเคราะห์ได้จะต้องมีการกระตุ้นให้ผู้เรียนนั้นได้คิดอยู่เสมอ ดังนั้น การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน จึงต้องปรับกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นพัฒนาให้ผู้เรียนรู้จักการคิดวิเคราะห์อย่างมีขั้นตอน รู้จักวิธีการเรียนรู้และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งลักษณะการคิดวิเคราะห์ มี 3 ลักษณะ คือ 1) การคิดวิเคราะห์ความสำคัญ หรือเนื้อหาของสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นวัตถุ เรื่องราว เหตุการณ์ต่างๆ สามารถแยกแยะได้ว่า สิ่งใดสำคัญ และสิ่งใดมีความจำเป็น เป็นต้น 2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นการค้นหาความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร สอดคล้องหรือขัดแย้งกัน เป็นต้น เพื่อค้นหาความจริง และ 3) การวิเคราะห์หลักการ เป็นการค้นหาโครงสร้าง ระบบ เรื่องราวสิ่งของ และการทำงานต่างๆ ว่า สิ่งเหล่านั้นมีโครงสร้างอย่างไร (Bloom, 1956, อ้างถึงใน ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2551, หน้า 49-52) โดยครูต้องปรับบทบาทจากครูผู้สอนความรู้แบบสำเร็จรูปเป็นผู้แนะแนว กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักการคิดวิเคราะห์ มีรูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลายและสามารถบูรณาการระหว่างเนื้อหาวิชาต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำเอาความรู้และประสบการณ์จากการฝึกฝนไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างแท้จริง ส่งผลให้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น แนวทางในการแก้ปัญหาด้านการคิดวิเคราะห์ ดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น จึงมีความต้องการที่จะปรับเปลี่ยน และพัฒนากิจกรรม

การเรียนการสอน และจัดวิธีการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร และเพิ่มคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนด้านคิดวิเคราะห์ให้กับผู้เรียนสำหรับรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยเสริมสร้างและพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนมีหลากหลายรูปแบบ แต่ทั้งนี้ผู้วิจัยได้สนใจนำรูปแบบการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist Theory) เป็นกิจกรรมการสร้างความรู้ ความเข้าใจ หรือกระบวนการรู้คิด (Cognitive processes) ที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ ปัจจัยภายในมีส่วนช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย และความรู้เดิมมีส่วนเกี่ยวข้องและเสริมสร้างความเข้าใจของผู้เรียน จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจนำรูปแบบการสอนตามแนวคิดแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ของ Driver and Bell (Driver and Bell, 1998 อ้างถึงใน วารุณีศิริมาศ, 2556, หน้า 84-85) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นนำ ขั้นทบทวนความรู้เดิม ขั้นปรับเปลี่ยนแนวความคิด ขั้นนำความคิดไปใช้และขั้นทบทวน มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเป็นการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน โดยเน้นการคิดวิเคราะห์ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการสอนที่จะช่วยพัฒนาและเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ คือเทคนิคการใช้ผังกราฟิก ซึ่งเป็นแผนผังที่จะแสดงออกด้านความคิดหรือข้อมูลสำคัญๆ ที่เชื่อมโยงกันอยู่ในรูปแบบต่างๆ ซึ่งทำให้เห็นโครงสร้างของความรู้หรือเนื้อหาสาระนั้น การใช้ผังกราฟิกจึงเป็นเทคนิคที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้เนื้อหาสาระต่างๆ จำนวนมากเพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาสาระนั้นได้ง่ายขึ้นเร็วขึ้นและจดจำได้นาน (ทีศนา แคมมณี, 2553, หน้า 388-400)

ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมา ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมรายวิชาหน้าที่พลเมือง จึงได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นคิดวิเคราะห์ โดยใช้แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับผังกราฟิก มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนซึ่งจะทำให้ผู้เรียนสามารถฝึกการคิดวิเคราะห์ได้ด้วยตนเอง โดยอาศัยเทคนิคผังกราฟิกเข้าช่วย อีกทั้งนักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ นำมาสร้างองค์ความรู้ของตนเองและเกิดทักษะกระบวนการคิดและกระบวนการแก้ปัญหาต่างๆ ตามมา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับผังกราฟิก จะช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถทางการคิดวิเคราะห์ และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ให้สูงขึ้น รวมทั้งนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาหน้าที่พลเมืองที่สูงขึ้น

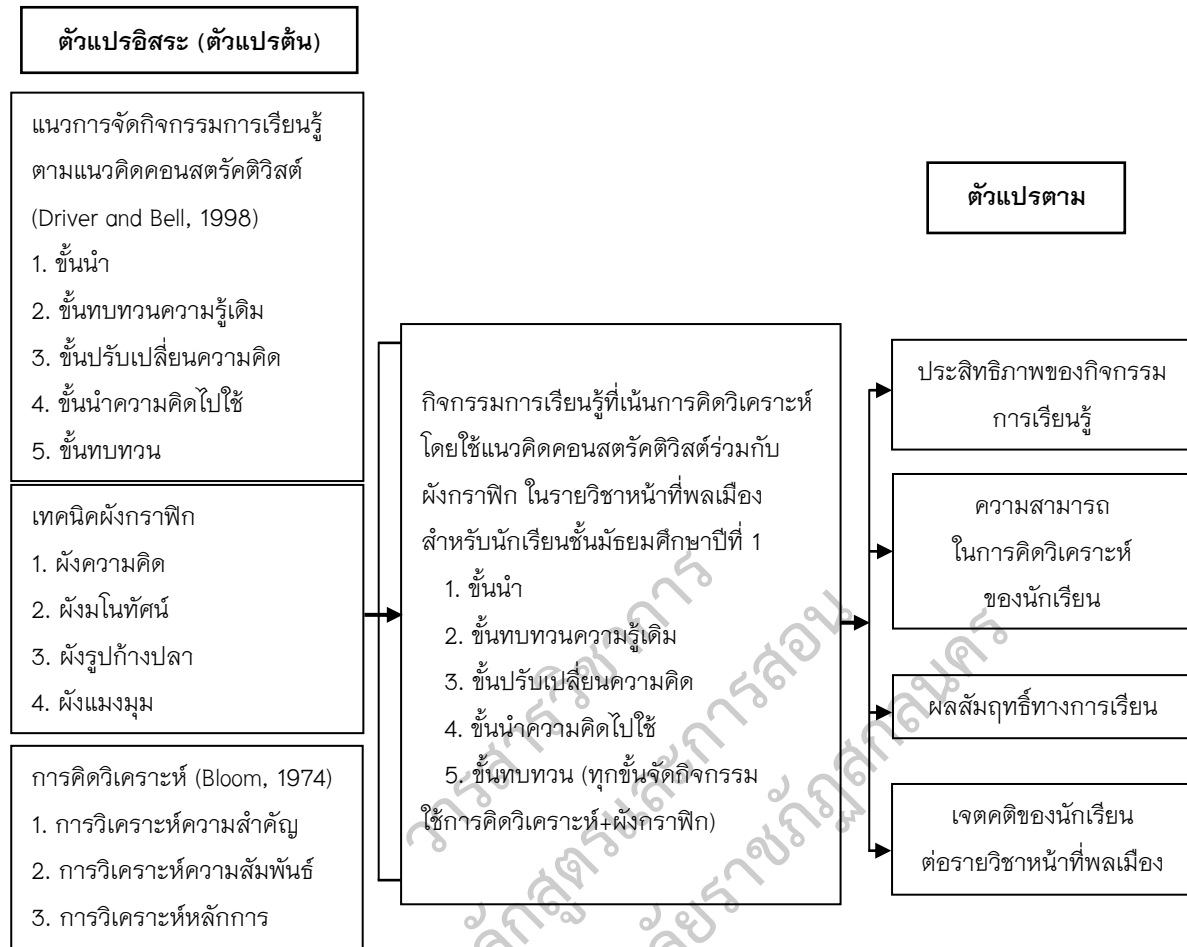
ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ โดยใช้แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับผังกราฟิก ในรายวิชาหน้าที่พลเมือง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในรายวิชาหน้าที่พลเมืองระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
4. เพื่อศึกษาระดับเจตคติของนักเรียนต่อรายวิชาหน้าที่พลเมือง

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย ไว้ดังนี้

ภาพประกอบ กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ศูนย์เครือข่ายการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ 6 จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านเชิงชุม และโรงเรียนบ้านโนนทรายคำ มีบริบทในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่คล้ายคลึงกัน เพราะเป็นโรงเรียนขยายโอกาสเหมือนกัน จำนวน 35 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนบ้านเชิงชุม ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม จำนวน 13 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เป็นเนื้อหาในรายวิชาสังคมศึกษา สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องบทบาทและหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคม และประเทศไทย หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องรัฐธรรมนูญกับการเมืองการปกครองของไทย หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องกฎหมายคุ้มครองสิทธิของบุคคล และหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดวิเคราะห์ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 4) แบบวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อรายวิชาหน้าที่พลเมือง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) ค่าร้อยละ 2) ค่าเฉลี่ย 3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ 4) การทดสอบค่าที (t-test แบบ Dependent Samples) โดยการประเมินแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบประเมินที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีลิเคิร์ต (Likert) การหาค่าความเหมาะสม (IOC) ของผู้เชี่ยวชาญ สำหรับแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ และแบบวัดเจตคติ อีกทั้งหาค่า (P) ค่า (r) ค่าความเชื่อมั่น ค่า t-test ของแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และแบบวัดผลสัมฤทธิ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้ 1) แบบแผนการทดลองเป็นการทดลองแบบกลุ่มเดียวสอบก่อนและหลังเรียน (One Group Pretest-Posttest Design) 2) นักเรียนทำแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียน 3) ดำเนินการสอนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ โดยใช้แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับผังกราฟิก ในรายวิชาหน้าที่พลเมือง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4) นักเรียนทำแบบวัดเจตคติของนักเรียนต่อวิชาหน้าที่พลเมือง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

จากการวิจัย สรุปผลได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ โดยใช้แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับผังกราฟิก ในรายวิชาหน้าที่พลเมือง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ 84.04/85.38 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80

2. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน หลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ โดยใช้แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับผังกราฟิก ในรายวิชาหน้าที่พลเมือง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียน ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ โดยใช้แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับผังกราฟิก ในรายวิชาหน้าที่พลเมือง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

4. เจตคติของนักเรียนต่อวิชาหน้าที่พลเมือง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37

อภิปรายผล

1. ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ โดยใช้แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับผังกราฟิก ในรายวิชาหน้าที่พลเมือง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80/80 คือ มีค่า E_1/E_2 เท่ากับ 84.04/85.38 เนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ โดยใช้แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับผังกราฟิก มีการจัดทำตามขั้นตอน อย่างเป็นระบบ มีความถูกต้องของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักวิชาการ ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรง ความถูกต้อง และได้รับการปรับปรุงแก้ไขการใช้แผนการจัดการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ พร้อมทั้งมีการทดลองก่อนการใช้จริง ในที่นี้ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2546, หน้า 153-156) ที่ได้กล่าวถึงการหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้นั้น จะต้องมีการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน วิธีการที่นำมาใช้พร้อมทั้งมีการทดลองการใช้และมีการพัฒนาประสิทธิภาพไปในตัว เพื่อที่จะทำให้เกิดความมั่นใจในการนำไปใช้ต่อไปได้ กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง สาระการเรียนรู้นี้ที่พลเมืองและการดำเนินชีวิตในสังคม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม พบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80.41/84.37 ในทำนองเดียวกัน สถิต นาคนาม (2553) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกเพื่อเสริมสร้าง

ทักษะการอ่านภาษาไทยเชิงวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านภาษาไทยเชิงวิเคราะห์ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ อีกทั้งกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ โดยใช้แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับผังกราฟิก ยังช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์มากขึ้น โดยมีการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการแยกแยะข้อมูลต่างๆ ของเนื้อหาสาระในบทเรียน ใบความรู้เพิ่มเติม หรือความรู้อื่นๆ ที่ครูสอดแทรก เพื่อให้รู้ได้ว่าข้อมูลใดบ้างเป็นข้อมูลหลัก ข้อมูลรอง ข้อเท็จจริง ความสำคัญ หลักการ หรือความสัมพันธ์ต่างๆ และรวมไปถึงการที่ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นต่อภาพ เรื่องราว เหตุการณ์ ข่าวสาร สถานการณ์ต่างๆ อย่างรอบคอบ และการที่สามารถเขียนตอบคำถาม สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับออกมาในรูปแบบผังกราฟิกต่างๆ ให้ดีขึ้น ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง เกิดความสามารถในการเรียนรู้ และพัฒนาตามศักยภาพของตนเองได้

2. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นคิดวิเคราะห์ โดยใช้แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับผังกราฟิก ในรายวิชาหน้าที่พลเมือง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สูงกว่าก่อนเรียนที่เรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ โดยใช้แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับผังกราฟิก ได้ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการแยกแยะข้อมูลต่างๆ ของเนื้อหาสาระในบทเรียน ใบความรู้เพิ่มเติม หรือความรู้อื่นๆ ที่ครูสอดแทรก เพื่อให้รู้ได้ว่าข้อมูลใดบ้างเป็นข้อมูลหลัก ข้อมูลรอง ข้อเท็จจริง ความสำคัญ หลักการ หรือความสัมพันธ์ต่างๆ และรวมไปถึงการที่ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นต่อภาพ เรื่องราว เหตุการณ์ ข่าวสาร สถานการณ์ต่างๆ ส่งผลให้การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลวรรณ จิตจักร (2549) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านนาไต่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการวิเคราะห์ของนักเรียนหลังฝึกสูงกว่าก่อนฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และไกรสร ศรีภูวงศ์ (2551, หน้า 75-76)

ได้ศึกษาผลการเรียนด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า 1) ความสามารถทางการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับผ่านเกณฑ์ร้อยละ 36.67 และระดับปรับปรุง ร้อยละ 33.33 2) ความสามารถทางการคิดวิเคราะห์หลังเรียนอยู่ในระดับดีเยี่ยม ร้อยละ 93.33 ระดับดี ร้อยละ 6.67 3) คะแนนระหว่างเรียนของนักเรียนที่เรียน มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 8.93, 8.62, 8.83 และความสามารถทางการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับ เฉลิมลักษณ์ เหลาแดง (2557) ที่ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์โดยใช้แผนที่ความคิดและเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นคิดวิเคราะห์ โดยใช้แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับผังกราฟิก ในรายวิชาหน้าที่พลเมือง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สูงกว่าก่อนเรียนที่เรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ โดยใช้แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับผังกราฟิก เป็นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการพัฒนาทางการคิดวิเคราะห์ เมื่อนักเรียนได้ทำการเรียนรู้โดยมีการฝึกการคิดวิเคราะห์บ่อยมากขึ้น จึงส่งผลให้นักเรียนนำความรู้มาให้เหตุผลเชื่อมโยง ทำให้ง่ายต่อการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาต่างๆ นักเรียนจึงสามารถนำความสามารถดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน และเนื่องจากเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนมีความสนุกสนานในการเรียน จัดกิจกรรมที่เน้นการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ และสามารถที่จะเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยมีครูผู้สอนดูแลให้ความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้ ความสามารถของตนเอง ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่เพิ่มสูงขึ้น สอดคล้องกับแนวการศึกษาของ ฮัสหะนีะ ปือราเห็ง (2549, หน้า 67)

ได้ศึกษาเรื่องผลการใช้ผังกราฟิกที่มีต่อการคิดอย่างมีเหตุผล และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า การคิดอย่างมีเหตุผล และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่สอนโดยใช้ผังกราฟิก หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน

4. เจตคติต่อวิชาหน้าที่พลเมืองอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 เนื่องจากการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นคิดวิเคราะห์ โดยใช้แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับผังกราฟิก เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมที่แปลกใหม่สำหรับนักเรียน รวมทั้งมีหลากหลายกิจกรรมในการสอดแทรก รวมไปถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่คอยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความตื่นตัวในการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา ทำให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนมากขึ้น มีความชื่นชอบในการเรียนในวิชานี้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วารุณี ศิริมาศ (2556) ที่ได้ศึกษาผลการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านใจความตามทฤษฎีสตรัคติวิสต์ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อการคิดวิเคราะห์ เจตคติต่อวิชาภาษาไทยและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาล 4 “รัฐประชานุเคราะห์” ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสามารถทางการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ เฉลิมลักษณ์ เหลลาแหว (2557) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ จิตจักร. (2549). การพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านนาไต่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

โดยใช้แผนที่ความคิดและเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า เจตคติของนักเรียนที่มีต่อวิชาประวัติศาสตร์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ควรนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนต่อไป
2. ครูผู้สอนควรเตรียมความพร้อมก่อนดำเนินการจัดกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ควรมีการเตรียมความพร้อมทางด้านสื่อการเรียนรู้ วัสดุ อุปกรณ์ให้พร้อมก่อนที่จะจัดกิจกรรมการเรียนรู้
4. ในระหว่างการการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนควรสร้างปฏิสัมพันธ์อันดีกับนักเรียน โดยคอยดูแล และให้คำแนะนำ ปรีกษาระหว่างการเรียนรู้ และร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
5. มีการกำหนดเวลาของกิจกรรมจัดกิจกรรมแบบต่อเนื่อง จึงต้องกำหนดเวลาให้เหมาะสมแต่ละกิจกรรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในตัวแปรด้านอื่นๆ เช่น ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการแสวงหาความรู้ ความคงทนในการเรียนรู้ และทักษะกระบวนการทำงานกลุ่ม เป็นต้น

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). *แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการคิด ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ไกรสร ศรีภูวงศ์. (2551). *ผลการเรียนด้วยกระบวนการวิเคราะห์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียน* ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เฉลิมลักษณ์ เหลลาแถว. (2557). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ เพื่อเสริมสร้างความสามารถ* ในการคิดวิเคราะห์โดยใช้แผนที่ความคิดและเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ชาติ แจ่มนุช. (2545). *สอนอย่างไรให้คิดเป็น*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ลิ้มเชิง.
- ทิตนา แหมมณี. (2553). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). *การวิจัยสำหรับครู*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2551). *การพัฒนาการคิด* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิคพรินต์.
- ราศี ไชยโคตร. (2557). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง สาระการเรียนรู้* หน้าที่พลเมืองและการดำเนินชีวิตในสังคม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- โรงเรียนบ้านเชิงชุม. (2558). *รายงานคุณภาพประจำปี 2558*. สกลนคร: โรงเรียนบ้านเชิงชุม.
- วารุณี ศิริมาต. (2556). *ผลการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านใจความตามทฤษฎีสตรัคเจอร์วิสต์ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ* ที่มีต่อการคิดวิเคราะห์ เจตคติต่อวิชาภาษาไทยและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาล 4 “รัฐประชานุเคราะห์”. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สลิต นาคนาม. (2553). *การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านภาษาไทย*เชิงวิเคราะห์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555-2559*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- ฮัสหะ ปือราหัง. (2549). *ผลของการสรุปบทเรียนโดยใช้ผังกราฟิกที่มีต่อความคิดเชิงสาเหตุและผลและผลสัมฤทธิ์*ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- Bloom, Benjamin S. (1976). *Taxonomy of Educational Objectives. Handbook I : The Cognitive Domain*. New York: David McKay Co Inc.